

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

1939

VII aastakäik

Toimetaja mag. agr. E. VINT. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 6, pk. 54, tel. 484-15.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 4

Aprill

EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS

Jäned Põllunduskeskkool

soovitab kevadiseks istutamiseks

õunapuude,

punase- ja mustasõstra,

vabarna,

ilupõõsaste ja -puude

istikuid.

Jäned raudteejaam, Jäned p. ag., telefon: Aegviidu 2-a.

Noore mõtteid emadepäeval.

*Üks paigake siin ilmas on
kus varjul truudus, arm ja õnn, ...
kus nutta julged igal a'al
truu, kindla ema rinna na'al!*

Armsad emad, armsad noored ja külalised, täna on emadepäev — Kauneim päev aastas, kauneim sellepärast, et täna kõneldakse kõikjal emast! — Emast, kelle tööd, muret, armastust ja vaeva muidu nii vähe mõistetakse ja hinnatakse, kellele ei korraldata tuluõhtuid, ei juubelipäevi, ega peeta tänukõnesid tehtud suure ja vastutusriikka töö eest!

Täna on emadepäev ja täna ulatab iga laps, väike või suur oma emale, noorele või hõbepäisele vanakesele, kimbukese kevadiilli, tänutäheks, armastuse ja õnne eest! Kimbukene lilli ei ole ju mingi tasu emarmastuse eest. Kuid ema ei tahagi tasu ega tänu. Tema on kord juba selline, kes tahab ainult anda, anda ja ikka ainult anda, saada ei taha kunagi midagi.

Me küsime, kuidas ta suudab olla nii rikas? Ta annab, ilma et väsiks, muutuks või tühjaks saaks!

Ei ole maailmas teist, kes oleks sama kõikeandev ja ohverdav kui ema. Selle jõu saab ema oma sügavast armastusest laste vastu. Meie noorte kättes on oma tegudega veelgi võimalus suurendada temas seda jõudu, ja seda me tahame kõik teha.

Ka isa on suuteline oma lapse heaks väga palju ohverdama, kuid midagi jätab ta ometi omale, ta annab oma heldusest ja halastusest, ta ei anna iseennast — nagu seda teeb ema.

*Kas ema südant tunned sa,
nii õrn, nii kindel muutmata,
ta sinu rõõmust rõõmu näeb,
su õnnetusest osa saab!*

Olgu see rõõm, õnn või õnnetus, kõik mis tuleb lapsele, tuleb ka emale. Lapsed on emale nii lähedased, et kõik mida ta annab lastele, annab ta nagu enesele ja seepärast ei väsi ta kunagi andmast.

Armsad noored, ema õrn ja muutmatu süda käib meiega kõikjal kaasas. Oleme kodus, on ta meie juures, rän-

dame maailmas, rändab ta meiega. Kõik mida me teeme, head või halba, teeme ühtlasi oma emale. Katsume seepärast hoiduda halvast ja kurjast ning valesst, et vähem kurvastaks oma ema. Püüdkem olla siiralt otsekohesed, õiglased, head ja kohusetundelised, siis rõõmustate oma ema.

See mida õiglusega, headusega ja kasvatatud tahtega elus kord saavutame, tuleb õigeks tasuks ja tänuks — emale.

Kui ema õpetas meid kõndima, kõnelema ja andis esimesi juhtnööre ellu asutamiseks, siis meie ei ütlenud talle selle eest tänu, ta ei ootanudki seda, ei!

Ta ootab meilt küll midagi ja see on, et ta võiks kord näha meid jõudnult õilsale eesmärgile. Seepärast püüame alati oma eluga ja tegudega tuua tänu ema vaevale.

Sageli elu ükskõiksuses ei tunne me, et ema endast viimse võimaluseni kõik meile — lastele — annab, või kui me seda tunneme, siis võtame seda enesest mõistetavalt, et ema ikka annab, ema ikka andestab, ema ikka mõistab...

Armsad noored, see ei tohi olla ainult enesest mõistetav, et ema ikka annab ja annab, me peame püüdma olla selle eest head, peame püüdma tuua rõõmu vastutasuks emale. Peame püüdma õnnestada oma eluga ema, nagu ta meid on õnnestanud oma kõik-andva armastusega. Püüame alati olla abiks oma emale, püüame aidata teda kõigis kodustes töödes, et temal jääks ka mõni vaba hetk puhkamiseks.

Kui oleme juba täiskasvanud ja koduseinad meist mõnele jäänud kitsaks, minnes laia maailma, ärgem unustagem ema, sest tema ei unusta meid hetkekski. Tuleme esimesel võimalusel oma kitsaks jäänud lapsepõlve kodu, tuleme oma emale külla, kõneleme talle oma südame rõõmudest ja muredest. Ema süda on kuldne anum, kuhu võime valada kõik kibedused ja rõõmud, mida me elust korjanud. Ema igatseb ja mõistab meid alati.

Täna aga, emadepäeva puhul anname emale omakorjatud lilli, emale, kes meid kätel kannud, kes meid uneta öid valvanud, kes meist muret, rõõmu ja õnne tundnud.

Anname lilli emale ja püüame olla head, nagu tema on olnud meile alati! Töötame täna emale, et homme oleme veel parem tänasest.

Karl-Peeter Velise.

Kuidas kasvatada ilupuid ja pöösaid.

Meie ärksahingelistele, edumeelsetele maanoortele on juba ammu selge oma kodude ja seega kogu meie maa kodude kaunistamise vajadus. Pole vist leida enam ühtki mõistlikku maanoort, kes vaidleks vastu sellele tööle ja armastusele, mida pühendatakse oma kodule. Seega oleme väljas ajajärgust, mil vajaline selleks teha veel selgitus- ja kihutustööd. Nüüd on tekkinud aga tööleasumisel mure: meil ei jatku kaunistamiseks küllalt istutusmaterjali. Rohkem nõutavamad istikud on puukoolides juba aegsasti ette müüdnud. Suure nõudmise tõttu on paljudes puukoolides hinnad maanoorte jaoks liig kõrged. Pole ka ette näha, et olukord istutusmaterjali alal lähemas tulevikus tunduvalt muutuks. Peame otsima teid, kuidas lahendada seda küsimust.

Mitmed maanoorte ringid on asutanud ühistaimealad — puukoolid. Kuid paljud neist on aja jooksul jäänud unustusse, eriti siis, kui asja hing on sunnitud lahkuma ringi piirkonnast.

Näib, et meie maanoorte iseloomule on vastavam see, kui neile võimaldatakse töötada oma koduaias, siin rajada oma tarvis ka väikest puukooli (Uued määrused puukoolide kohta ei läba sellistest puukoolidest istikuid müüa). Meie maanoor on eraomandust hindav, seepärast peaks olema tööol oma asias rohkem edu kui ühisaias.

Kuidas rajada sellist puukooli ja millistele nõuetele ta peab vastama?

Siin jõudku puukooli rajaja kõigepealt selgusele, kas ta soovib piirduda ainult taimede ettevalmistamisega, neid kasvatades seemneist, pistikuist ja kogudes metsast, neid vastaval kohal kasvatades istutamiseni päris kohale, või on tal huvi ja tahtet süveneda aianduslikesse töösaladustesse, nagu vääristamine. Mõlemal juhul on ka puukooli rajamisel oma erinõuded.

Samuti tuleb otsustada veel, kas kasvatame ainult ilupuid ja -pöösaid või ka viljapuid.

Käesolev kirjutis tahab olla abiiks neile, kes tahavad kasvatada omale kodukaunistamiseks ilupuid ja -pöösaid.

Koha valik.

Puukoolile valime aias lageda, kuid tõmbetuult eest kaitsitud hästi haritud ja väetatud paraja niiskusega, umbrohuvaba koha. Sobiv on mõni aianurk, kus oleks kergem noori istikuid kaitseda jäneste eest. Kuid on isegi parem, kui sarnane puukool on liikuv, s. o.: kui ühed puud-pöösad on vabastanud oma koha, siis ei asetata sinna uuesti samasuguseid puuliike, vaid näiteks köögivilja, see väldib maa väsimust ja haiguste levikut.

Puukooli suurus — oleneb vajalikkude istikute hulgast ja liikidest. Tavaline ilupuud vajab puukoolis vabaks arenemiseks umbes 0,3—0,4 ruutmeetrit, kuna ilupöösale jätkub juba 0,1 ruutmeetrit. Kui näiteks vajame 100 ilupuud ja 500 pöösast, siis on tarvis nende kasvatamiseks umbes 100 ruutmeetrit maad.

Tähtsamaid töid puukoolis.

Paljundamine toimub seemnete või pistikute abil. Istikute kasvatamine seemnest. Seemned külvatakse enamikus kevadel, mil mullas veel niiskust. Siia kuuluvad okaspuud ja enamik lehtpuid ja pöösaid. Neid seemneid, mis küpsevad kevadel või suvel, nagu papli-, paju-, jalaka-, pärnapuu-, kase-, ja vahtraseemneid tuleb külvata kohe pärast küpsemist.

Külviseemet saame vastavaist seemnekauplustest, võime aga koguda seda ka ise seemne küpsemise ajal. Viimane viis on kasulikum, sest nii saame alati värsket, hästi idanevat seemet, kuna kauplustes müügilolev seeme on sageli liig vana ja puuduliku idanevusega.

Ka võiksid maanoored teha vastamisi ilupuude-pöösaste seemnevahetust.

Paljude liikide seemned vajavad enne külvi kihitamist (stratifitseerimist)

nagu: viirpuud, saared, pärnad, pihlakad, roosid, kuslapuud, liguster, sajakorne, tuhkpuu, kontpuu j. t. Kihitamise all mõistame seemnete vahelduvat kihitamist puhta, pestud sõmera liivaga harilikku lillepotti. Poti põhja asetame kõigepealt kihi potikilde, siis 1—2 sm. liiva, sellele riputame seemne nii, et üksik seeme ei puudutaks teist, see kaetakse jälle liivaga ja nii vahelduvad liiva ja seemnete kihid, kuni pott täis. Poti väliskülgedele tuleb kirjutada seemne nimi ja kihitusaeg. Pott katta klaasiga ja asetada umbes 30—40 sm. sügavusele mulda. Kihitatakse kohe seemne valmimisel, s. o. enamasti sügisel. Külv aga teostub järgneval kevadel, väljaarvatud roosid, mis tulevad külvata alles teisel kevadel.

Seemnete leotamine on vajaline läätspuu juures: seemned asetatakse 45 kraadi C vette, kus nad vee jahtudes seisavad 24—48 tundi ja siis kohe külvatakse.

Seemne külv teostub madalatele peenardele, enamasti ridadesse, milleks tõmmatakse madalad vaokesed; peenemad seemned aga riputatakse tasasele pinnale ja kattteks külvatakse liiva või peent mulda. Õige peen seeme ainult vajutatakse kinni, jättes katteta.

Külvipeenrad tulevad hoida alaliselt niisked. Hea on neid varjutada õlematidega, lauaservadega või vanade kottidega, mis jäävad peenrale kuni tõusmete ilmumiseni.

Pikkimine ja harvendamine.

Parema juurekava arendamiseks on üldiselt vajalik lehtpuudel esimesel kevadel (okaspuudel teisel kevadel) tõusmete pikkimine. Seda teostatakse siis, kui on tekkimas esimesed pärislehed. Pikkimisel lühendatakse pikka peajuurt umbes poole võrra, taimed asetatakse uuele peenrale ristridadesse, ridade vahe umbes 15—20 sm., taimede vahe 5—8 sm.

On aga sel ajal püsiv põud ega ole võimalik pikitud taimi korralikult kasta ja varjutada, siis on kasulikum jätta tõusmed pikkimata ja esialgu tihedamatest kohtadest välja kitkuda nõrgemad taimed. Pikkimata jäänud, sügavale tungiva peajuurega taimedel (tamm, kastan) lõigatakse juulikuus terava labidaga sügavaletungivad juured läbi, labidat ridade vahelt poolviltu mulda

vajutades. Sellega sunnime juuri rohkem pinnas hargnema. Suve jooksul hoolitsetakse mulla püsiva niiskuse ja koheduse eest ja hävitatakse tekki umbrohi. Soovitav on katta peenar du turbamullaga, kõdunenud lehtedega või mingi muu niiskust säilitava ainega.

Külvi- ja pikkimispeenraid puukoolis nimetame paljunduskooliks, edaspidi kasvukohta kasvatuskooliks. Paljunduspeenrad võivad asuda eraldi kasvatuskoolist ja nimelt hästi varjulises, soojas kohas.

Nende taimede ümberistutamine kasvatuskooli, mis esimese suve jooksul suutsid areneda umbes tubli hanesule jämeduseks ja 20—30 sm. pikkuseks, toimub järgmisel, s. o. teisel kevadel. Nõrgad taimed istutatakse sinna alles kolmandal kevadel või koguni hiljem, nagu aeglaselt arenevad okaspuud, väljaarvatud kiirekasvuline lehis. Jäävad aeglaselt arenevad taimed kauemaks peenrale, siis tuleb neid ka siin vahepeal ümber istutada.

Kasvatuskoolis asetatakse taimed sirgetesse ridadesse, puudele jäetakse ridade vahe 80 sm., taimede vahe ridades, 40—50 sm., põõsaste vahe tihedam, ridadel 50—60 sm., taime vahe reas 20—25 sm. Enne istutamist kärbitakse istiku juuri ja samuti maapääsleid osi, väljaarvatud okaspuud.

Kasvatuskoolis on üldised hoolekandetööd samasugused nagu paljunduspeenardegi juures. Lisaks tuleb siin istikute ettevalmistamine vastavalt nende pärisülesandele. Puiestee puudele tuleb kasvatada kõrged, laasitud tüved, umbes 2—2,5 mtr. Puiestiku- ja okaspuudel jäägu aga oksad täiesti puutumata. Peavad päris kohale istutatavad istikud olema tugevalt arenenud, siis tuleb neid kasvatuskoolis istutada veelkord suuremate vahedega, sellejuures lehtpuudel võraoksi tugevasti tagasi lõigates. Okaspuude istutamine toimugu ainult mullapalliga juurte ümber, paljajuureliselt neid mitte istutada ja oksad jätta lõikamata.

Istikute kasvatamine pistikutest.

Pistikuteks kasutatakse kas möödunud aasta puitunud või sama aasta poolpuitunud kasve. Esimesi kutsutakse puitunud, teisi rohelisteks pistikuteks. Paljundamine on lihtsam puitunud pis-

Kevademärgid.

Marie Under.

Suur nire väiksed joob ja uusi loob,
Maa suu on avalil, ta kõik nad joob.
Üht jalga päästes porist, teine sees,
Nii kõndisin ma valguses ja vees.

Kõik põõsad suitsesid. Mu juus täis tuult.
Ja tilku rammusaid kui laihtund puult
Ma puistasin, sain mõne kraesse neist,
Siis päikses kuivatasin märga käist.

Uut värvi oli võtnud pohlaleht,
Ka sammal oli jälle pesueht.
Vastsündind niisket rohtu aiast tõin.
Toas esimese kärbse surnuks lõin.

tikuist, sest need asetatakse kohe peenrale, kuna roheliste pistikute jaoks on vaja veel taimelava.

Puitunud pistikud lõigatakse kas sügisel, talvel või varakevadel. Lõigatakse terava noaga, pistiku pikkus umbes 15—20 sm. Lõiked tehakse poolviltu, alumise otsa lõige tehakse just viimase punga alt, ülemine lõige umbes 1—2 sm. ülevaltpoolt pistikud ülemist punga. Valmislõigatud pistikud koidetakse kimpudesse, asetatakse sildid juurde ja pistetakse keldris puhtasse liiva või pannakse maa sulamise ja tahenemiseni lumehange. Kevadel pistetakse nad selleks korralikult ettevalmistatud, huumusrikkasse, niiskemullalisse peenrassa. Vahekaugused on samad, nagu pikitaval taimedelgi.

Pistik pistetakse mulda poolviltu, nii et ainult üks pung jääb mullast välja, kuna teine on mullapinnas. Edaspidine pistikute hooldamine sarnaneb pikitud taimede hooldamisele. Selkombel lasevad end paljundada järgmised põõsad: liguster, kuslapuu, jasmiin, kontpuu, roosid, enelad, lumemari, metsviinapuu j. t. Rohelisi pistikuid valmistatakse enamikus suvel, selleks kasutades sama aasta poolpuitunud kasve, lõigates neid umbes sõrmpikkusteks, jättes neile sellejuures ülaotsa paar lehte, kuna alaosad lehed kõrvaldatakse. Need pistikud tuleb paigutada lavasse, milleks sobivad kevadiste taimede alt vabanenud lavad.

Lavamulda tuleb aga enne kohendada ja katta paari sm. paksuse puhta sömbera liivakorraga. Lavaakna ja mulla vahele jäägu umbes 15—20 sm. õhuruumi. Pistikud pannakse mulda siin samuti poolviltu nagu peenardel, kuid hoopis tihedamalt, ridade vahe 5—8, pistiku vahe ridades 3—5 sm. Kohe pärast pistikute kohaleasetamist kastetakse lava tugevasti läbi ja kaetakse akendega. Aknad varjutatakse tugevasti lubjapiima või mattidega. Lava hoitakse kinni kuni pistikute juurdumiseni, pärast seda antakse kordkorralt rohkem õhku ja valgust. Korralikult juurdunud pistikud pikitakse sama suve lõpul paljunduspeenardele. Nii viisi paljundatakse: ligustrit, kontpuud, jasmiini, lumemarja, lumepalli, ungari- ja pärsia sirelit j. t.

Need on üldisemad juhised algajatele ilupuude ja -põõsaste kasvatajatele. Tegelik töö toob aga uusi küsimusi igal sammul juurde, mida huviga ja süvenemisega töötaja õpib lahendama ise, õppides seega ühtlasi tundma oma hooldealuste iseloomu ja omapära. See omakord süvendab armastust nende vastu, muudab nad meie elavaiks seltsiliseks, kes on eriti armsad meile, kui nad moodustavad varjurikka puistee või koduse puistiku meie maakodu kaunistuseks ja kaitseks.

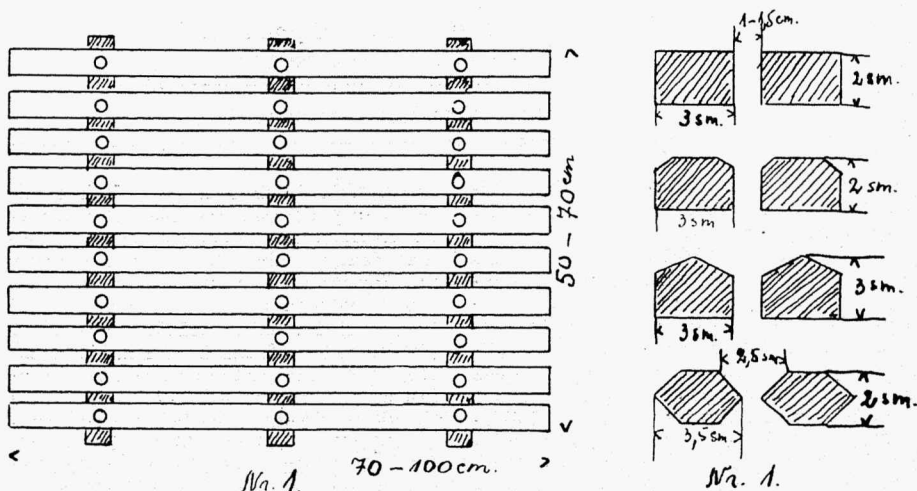
A. Haavaniit.

Jalamattidest ja restidest.

Et meil osutub vajaliseks hoida puh-
tust oma kodudes, oleme sunnitud mõt-
lema abinõudele, mis takistaksid tolmu
ja sügiseti-kevadeti — pori kandmist
tubadesse. Isegi perenaise puhtust tu-
bades võime otsustada juba lävel, nä-
hes, et seal pole mingit eset, kuhu
puhastada jalgu. Meie taluperenaisel
pole ju kibedal tööajal sugugi aega põ-
randaid iga päev niiske lapiga üle
võtta. Värvimata põrandate puhul on
see aga hoopis võimatu. Ka ei kann-

puhasatavad paremini taldu porist.
Kolmele alusliistule asetatakse pealmi-
sed liistud, mille vahekauguseks jõe-
takse resti valmistamisel 1,5—2,5 sm,
olenedes liistu kujust. Sellise vahe-
kaugusega kinnitatakse pealmsed liis-
tud naeltega alusliistudele. Restid val-
mistatakse umbes 70—100 sm pikad ja
50—70 sm laiad. (Sellist resti näeme
joonisel nr. 1.)

Väga head on ka paju- või kasevit-
sadest restid, mis on valmistamisel

meie talupere sarnaseid jalanõusid,
mida oleks tuppa minnes kerge ees-
kotta ukse taha jätta. Mustadel, poris-
tel põrandatel signevad aga elamu-
söödikud, eeskätt kirbud ja igasugu
haiguste pisilased, mis on eriti häda-
ohtlikud väikestele lastele. Meie talu-
oludes kergendavad aga eluruumides
puhtuse pidamist suuresti mitmesugu-
sed restid ja matid, mis on materjalilt
ja valmistusviisilt kõigile kättesaadava-
vad, ning mida võivad valmistada nii
noored kui ka vanad. Allpool vaatle-
meigi mõningaid restide valmistusviise.

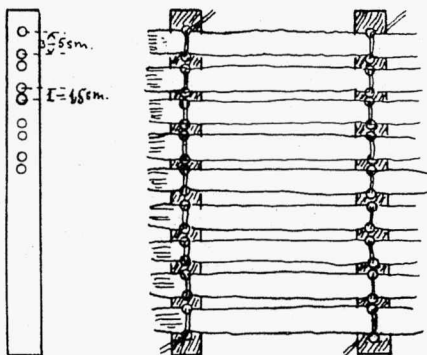
Puurestide valmistamiseks on tarvis
puuliiste ja naelu. Puuliistud võivad
olla mitmekujulised, küll teravate äär-
tega, neljakandilised, kolmnurksed jne.
(mida näeme joonisel nr. 1). Parimad
on teravate äärtega liistud, kuna need

võrdlemisi lihtsad. Neid reste võib val-
mistada järgmiselt: võetakse kolm
5 sm laiust ja 1,5—2 sm paksust liistu.
Liistudesse lastakse augud, mille vahed
on 3—5 ja 1—1,5 sm vaheldumisi. Nüüd
asetatakse rööbiti mahapandud liistu-
dele paju või kase vitsad ning kinni-
tatakse traadiga liistude külge aukude
kaudu nii, et traat pistetakse pealt üle
vitsakimbu, mis asetseb laiema aukude
vahelkohal, alla ja alt üle kitsama auku-
devahe üles, s. o. vitsad ömmeldakse
traadiga liistude külge, nagu näha joo-
nisel nr. 2. Selliselt valmistatud rest
jääb tihe ja täidab hästi oma ülesannet.

Ka paju ja sarapuu keppidest võib
reste valmistada. Võetakse 1—2 sm
läbimõõduga kepid ja kinnitatakse
traadiga kolmele kuni neljale alusliis-
tule või kepile. Kepid peaksid olema

enamvähem ühejämedused. Et restil ei kasvaks üks äär ette, selleks tuleb võtta ühe kepi latv ja teise tüvi vaheldumisi.

Puullistudest, vitsadest ja keppidest reste tarvitatakse välisuste ja treppide

Nr. 2.

ette, kus nad on palju otstarbekohasemad kui lihtsalt lahtised oksad, mis lähevad kergesti segi ja laiail. Puurestid on head ka saunades, vannitubades ja pesuköökides, kus vesi põrandalt kohe ära ei kao ja kus seetõttu tuleks seista vees või niiskel põrandal.

M A T I D.

Sama tähtsad nagu välisuste ees restid, on ka matid, mida tarvitatakse eeskoja, köögi, sahvri, töötoa jne. lähvede ette.

Mattide valmistamisel kasutatakse materjaliks kas kõrkjaid, õlgi, sasi, kase või paju vitsu. Valmistusviisid on erinevad ja osalt ka sellest, kas matti kasutatakse tuppaviiva või välisukse ette.

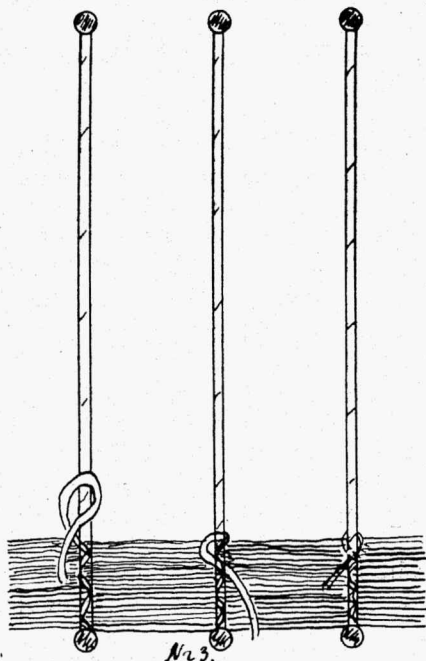
Pusamad matid saame kõrkjaist. Kõrkjad tulevad korjata jaanipäeva ümber, millal nad on kõige sitkemad. Kuivatada varjulises kohas. Enne matiks valmistamist niisutada ja jätta üheks ööks välja, et nad oleksid sitkemad. Samuti tuleb toimida ka õlgedega. Kõrkjaist ja õlgedest saab valmistada piklikke, ümmargusi ja ovaalseid matte.

Piklik, põrandariidele sarnlev matt valmistatakse järgmiselt: põrandale

kinnitatakse naeltega 3—4 nii pikka nõõri, kui pikka matti soovitakse valmistada. Mati nõõride arv oleneb mati laiusest, 50—60 sm laiusele matile piisab kolmest nõõrist, 70 sm laiusele matile kulub aga juba 4 nõõri. Nõõrid peavad olema pingul. Nüüd võetakse 1—3 kõrkjat või väike kimp õlgi, pannakse risti üle nõõride ja tõmmatakse iga pingul oleva nõõri külge teise selleks määratud nõõriga kinni. Edasi võetakse teine kimp kõrkjaid või õlgi, millega toimitakse samuti nagu esimesegagi jne. (nagu seda näha joon. nr. 3.). Valmistamisel tuleb tähele panna, et matt üks äär ei kasvaks teise ette. Kui matt valmis, lõigatakse selle ebahetlased ääred tasaseks, üsna äärmiste nõõride lähedalt, sest laialt vabaks jäänud äär läheks sassi.

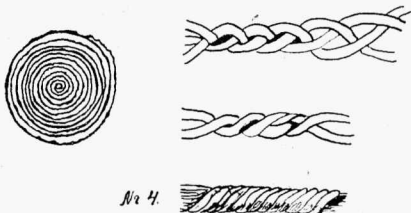
Väga ilusad saavad säärased matid telgedel kududes. Lõimeks võetakse kas valge või värviline takune lõng, koeks kõrkjad.

Ümmarguste ja ovaalsete mattide jaoks tarvitatakse õlgi, kõrkjaid või sasi. Tuleks punuda palmik või keerata ühe või kahekordne nõõr, nagu

Nr. 3.

näha joon. nr. 4. Palmik või nöör õmmeldakse matiks kokku, alustades tööd keskelt. Õmmeldakse jämeda linase niidiga nii, et pisted jääksid varjatuks.

Kuna nüüd oleme vaadanud lihtsamate mattide ja restide valmistamisi, mis tulevad niihästi ajalt kui ka materjalilt imeodavad, peaksid need

meie kodude algelisemad puhtuse hoidmise abinõud kõigile kättesaadavad olema. Jääb vaid soovida, et kõigi meie maakodude ukseesiseil leiduksid korralikud esemed, millele puhastada jalgu. Ning perenaise hooleks jääks kõiki pereliikmeid kasvatada nii, et nad tupa astumisel jalgu puhastaks. Tulevikus loodame jõuda ka niikaugemale, et meie taludes pereliikmed kannavad välistöödel teisi jalanõusid, mis aitaks veelgi suurendada puhtuse hoidmist tubades. Teame ju, et kauni ja tervisliku kodu algnõudeid on puhtus ja kord. Nii peavad pereemad ja peretütred selleks samme astuma, et luua puhtust ja selle loomise kergendamiseks igat väiksemat kui eset kasutama.

Meeta Mäekask.

Eestlased tulevad.

Katkend K. A. Hindrey romaanist „Nõid“.

Väljas oli aga järsku kõik jäänud vaikseks. Ei olnud enam kuulda palkide tahumist ja vasarate kõlksumist. Mõlemad vaimulikud ei pööranud sellele tähelepanu, jätkasid oma juttu, lugemist, kirjutamist. Vaikus väljas kestis edasi.

Seal oli Harivalde läinud liivlastest tööliste juurde ja ütelnud vaiksel:

„Kas teie ei kuule?“

Ise näidanud näpuga loode poole.

Tema imelikust, nagu võidu- või kahjurõõmsast pilgust häirituna olid mehed aegamööda töö seisma jätnud ja hakanud kuulutama. Nii-sama tegid ka lätlastest mehed ja sakslastest tööjuhid. Kuulatasid ja raputasid pead: nad ei kuulvat mitte midagi.

„Tulevad,“ ütles Harivalde ja noogutas pead.

„Kes?“ küsis üks liivlane tasa ja vaatas sinnapoole, kuhu Harivalde ikka veel näitas.

„Nad on juba mitu päeva teel,“ ütles nõid nagu iseenesele. „Tulevad pikkades ridades, mäest üles, mäest alla, üle jõgede, läbi metsade. Ja nüüd on nad varsti siin.“

Mehed vaatasid nagu valusa ja tardunud ilmega Harivalde imelikku nägu, milles oli rahuldust ja kindlust ja kahjurõõmu. Nad ei küsinudki enam. Üks tõmbas vöö kõvemini ümber keha, pistis otsustavalt kirve vahele, kondis ruttu ühe onni juurde ja tõi sellest välja kilbi ja oda. Ning hakkas minema lääne poole.

Ja siis naeris Harivalde.

„Kas üksi tahad neile vastu minna?“

Mees jäi järsult seisma, vaatas tagasi Harivalde poole ja keeras siis äkki maanteele itta.

Ta oli kaotanud pea. Seisatas veel korra ja vaatas Harivalde poole. „Võnnu pool on vist julgem praegu,“ ütles see ja naeratas. „Kuigi nad võivad ka Võnnu kallale minna... seljatagant... ringi... pool-sõoris...“

Ja mees hakkas ruttama.

Nüüd hakkasid ka teised jälle liikuma, esiteks veel aeglaselt, siis aga ikka kiiremini. Kahmasid kätte oma tööriistad, mis olid ka relvadeks. Palke vedavad hobused rakendati eest, mõni neist hakkas tantsiklema inimese kärsitust kiskumisest.

Harivalde aga seisis ja kuulatas, tegi ühe käega imelikke liigutusi; nagu tõmbaks ta käega helisid kõrva juurde, ja ta nägu oli täis rõõmsat rahu. Ta kuulis.

Ning mõne aja järele, kui suurem hulk mehi oli eemal ruttamas Võnnu poole ja oli jäänud vaiksemaks, siis kuulatasid ka juba teised ning arvasid ka kuulvat. Siiski astus üks ehitusmeister liivlase saatel Harivalde juurde ja küsis sellelt tõlgi kaudu:

„Kui ruttu nad siin võivad olla?“

Harivalde vaatas päikest.

„Kui päike on käe laiuse võrra kõrgemal, siis võivad nad siin olla.“ See tähendas ruttamise vajadust.

Henrik sammus ruttu ühes sõnumit viima läinud meistriga ja paater Anselmusega Harivalde poole.

„Sa ütled, et eestlased tulevad?“ küsis ta ja oli kahvatu.

„Kuulata ise,“ vastas Harivalde nagu tülpinult ja istus jälle oma pakule.

Ning hoidis näpu nüüd püsti nagu hoiatades. Suure pärna all Henriku ja teiste tähtsamate jaoks valmis pandud hobused norskasid ja puristasid, aga siis tekkinud vaikuses oli siiski kuulda kaugelt peent väätsuvat ja siis teist veidi tumedamat pikka häält. See kõik võis ju ka olla mõne linnu või putuka sumin, kõrv võis ju petta, see võis olla hüüp veelombi ääres või mõni ammuv lehm kusagil väga kaugel, kuid siiski läks rahutus nüüd õige suureks.

Henrik ruttas tagasi, paater Anselmus libistas oma roosikrantsi läbi sõrmede ja ta huuled liikusid kiires palvetamises. Ja varsti oli tagasi Henrik oma pärgamentidega ja kõige vajalikumate asjadega ning hakkas asuma hobuste juurde. Peatus aga järsku, vaatas tagasi Harivaldele, kes istus üsna rahulikult.

„Sa siis mõtled vist, et saad nüüd vabaks,“ küsis ta teravalt.

„Vabaks küll,“ vastas Harivalde nagu hoopis ilmaeegsele küsimusele.

„Aga kui mehed su köidavad ja kaasa võtavad?“

„Ma ei näe kedagi, kes mind köidaks.“ Harivaldel oli käes väike oks ja sellega joonistas ta enese ette liiva sisse kõiksugu märke ja jooni.

„Siduge ta,“ pöördus Henrik paari lätlasi poole. Need vaatasid kaheldes ringi, nagu otsiks nad pilkudega mingit nõõri. Ka sakslasest

sõjasulane, kes hoidis üht hobust, vastas, et parem olevat rutata kui jahtida tühja paganaga.

„Aga sind peab siis ju surmama kui Jumala vaenlast,“ lausus Henrik ähvardavalt.

„Ei näe ma kedagi, kes mind surmaks,“ vastas Harivalde ükskõikselt, lisas oma kirjale liiva sees veel mõned kõverad jooned ja tõusis siis, astus Henriku ette.

Sellele ja teistele paistis ta järsku pikemana. Puhmaskulmude alt särasid julged ja targad silmad, mis naersid.

„Ei ole teist kellestki minu tapjat. Ja kas tead, papp,“ ta näitas käega sinna poole, kust kostis nüüd sarvehääl juba natuke selgemini, „mina neid kutsusin. Mina, mina, mina kutsusin. Istusin siin paku peal ja istusin öösiti pakul kongis ja kutsusin. Päeval ütlesin igale linnule, kes lendas põhja poole, et vii sõnumeid. Vii teateid, et ma siin olen vangis ja et nad tulgu ja pistku tuli otsa teie neetud kantsidele ja küladele. Ja linnud läksid. Aga ei toonud vastust. Öösel saatsin oma mõtteid minema põhja poole, ikka kangemad mõtted. Ja siis nad said sõnumeid lindudelt ja tundsid südameis mu mõtteid. Hakkasid seadma endid valmis, võtsid odad ja kilbid ja hakkasid tulema. Ja kust nad läbi tulid, korjasid nad juurde mehi. Kas näete suitsu?“

Nad nägid suitsu tõusvat ühe kõrge metsaga kaetud künka tagant.

Ja Harivalde löi äkki mõlemad käed avatuina Henriku poole, sõrmed laiuli nagu haarava kulli küüned, ja hõiskas välja oma rõõmu.

„See silmapilk, mida keegi kulutaks mu mahalöömisele, see kaob tal põgenemiseks ja ta ise sureb siis mitut surma...“

Nad vaatasid teda kõik hirmunud pilguga, Henrik pildus temale vastu ladinakeelseid needimisi ja ruttas oma hobuse juurde.

Kui nad olid kadunud metsatuka taha ja natuke tolmuga veel kanti tuulest üle orase, istus Harivalde tagasi oma pakule.

Peretütre kevadisi töid.

Mida rõõmsamalt alustab talupere kevadisi töid, seda tulemusrikkamad tagajärjed. Kui päike paistab peretütretusatseva näo lahkeks, muutub rõõmsamaks kogu pere. Kus talus noortel hoolitsev käsi ja soe süda, seal kajastub täielik kevadmeeleolu, seal jätkub algavaks tööhooajaks küllalt julgust, taht ja jõudu.

Talvel, kus valgust vähem, on peretütrel oma väikest hooletust kerge varjata. Mõni ämblikuvõrk nurgas, ustelakendel määrumise jäljed, siin-seal tolmulaigud — see kõik jääb talvel kergesti tähelepanemata. Hele kevadpäike avastab aga kõik sellised nurgakesed ja selline kodu näib korratu ning

ebapuhas. Sellest tingituna ongi tavaliseks kombeks korraldada kevadisi suurpuhastamisi nii elamus kui väljaspool elamut. Selline puhastamine toimugu põhjalikult ja ulatagu peretütrel ja puhtast toast ka köögi, keldrite ja muude panipaikadeni. Siis muutub meie kodu märksa puhtamaks ja rõõmsamaks ja avaramaks, ühtlasi ka tervislikumaks.

Kevadise puhastamisega kaasaskäivalt hoolitse tagu ka, et kõik tarvita-miskõlbulikud esemed leiavad kindla ja sobiva panipaiga. Igasugune kõlbmatu rämps, mida keegi kusagile kasutada ei saa, kuid mida meil tavaliselt külluses küll keldrites, kodades ja pöönin-

gul — tuleb hävitada. Sellega säästa-
me hulga ruumi, samuti ka ajakulu.

Rõivastuse korrashoiust.

Kevadel korraldatakse ka talverõivade, mida suvel ei kasutata ja asetatakse nad vastavalt pakituna seisma. Kõik rõivastusesemed tulevad enne seismapanemist põhjalikult puhastada. Riidesse jäänud mustus ja tolm hõlbustavad koide hävitustööd ja vähendavad riide väärtust. Samuti muutuvad plekid ja mustus pikema seismise järele riidelt raskesti kõrvaldatavaks. Nii tuleks kõik väiksemad villased esemed nagu sukad, kindad, rätikud, shallid, kampsunid jne. soojas seebivees korralikult läbi pesta. Pesemisel ei tohi kujutada villaseid asju käte vahel mitte hõõruda, vaid kergelt surumisega mustus riidest eemaldada. Hõõrumisel kujutud esemed vanuvad ja tõmbuvad kokku. Loputamiseks, samuti pesemiseks tarvitatagu vaid sooja vett. Kuivaks pigistatud (mitte väänata) riided tõmmatakse kujule vastavalt sirgu ja kuivatatakse soojas kohas. Tumedamaid villaseid riideid võib heade tagajärgedega pesta seebijuurtega, mille tagajärjel nad saavutavad erilisel ilusa ja uue läike. Seebijuured keedetakse rohke veega tasasel tulel, vedelik kurnatakse läbi riide ja kasutatakse riide pesemiseks kui ka loputamiseks. Uuemad ja suuremad riided nagu üllirõivad, klopitakse eeskätt hoolega tolmust. Selle järele harjatagu nad seebijuurte keeduveetesse kastetud harjaga hoolega üle. Üksikud tugevamad plekid eemaldatakse enne harjamist vastavate vahenditega mil-
lest tuntumad ja odavamad on puhastamata terpentiin ja bensiin. Selliselt puhastatud riided näivad puhastena ja uueläikelistena. Peale puhastamist, pesemist ja hoolega kuivatamist parandatagu ja nõelutagu kõik katkised kohad. Samuti õmmeldagu kõik puuduvad nõõbid ja tripid külge, et sügisel riideid kandma hakates ei pruugiks kohe niiti-nõela otsima hakata. Puhtad ja parandatud rõivad, mis võimaluse korral ka päikese käes seista lastakse, mähitakse hoolega ajalehe paberisse. Paberisse mähkimisel riputatakse rõivaste vahele koide tõrjeks naftaliini, koirohtu või mõnda muud tugevalõhnalist ainet. Eriti tublisti asetatakse koi-
tõrjevahendeid kasukatele ja karusnahksetele kraedele, mis hooletu pakki-

mise juures koide läbi rikutakse. Ajalehe paberisse mähitud rõivad asetatakse kas kappi, kasti või mõnda kirstu ja kaetakse ka pealt veel hoolega ajalehtedega. Kus taludes olemas diivanid, seal on otstarbekas diivanialust kasti kasutada riiete panipaigaks. Suuremaid rõivaid on hea hoida paberist valmistatud riidekaitsekottides, kuhu saab neid asetada täiesti sirgelt ühes riidepuuga. Nimetatud riidekaitsekotid on odavad ja kestavad aastaid tarvitamiskõlblikena.

Kevadel jääb peretütre ülesandeks ka suvise tööriivastuse korraldamine. Kui uute õmblemiseks tavaliselt rätsepapad kodu tuuakse, siis vanade parandamine jääb ikkagi oma pere hooleks, ja praegused valged ja pikad kevadpäevad on selleks sobivad.

Vanade riiete jätkamisel püütagu paigad leida võimalikult samast riidest, et nad riidelt liiga teravalt silma ei paistaks. On riie muustriline, asetatagu ka paik nii, et muster jääb terveks. Nelinurgeliselt asetatud paigad näivad hoopis kenamad ümmargustest ja eralduvad riidest vähem. Väikeseks jäänud riideid või liiga katkisi kasutatagu võimaluse korral lastele. Uue tööriiva valmistamisel peetagu meeles, et riided saaksid küllalt avarad. Kitsad riided rebenevad ruttu ja takistavad tööliigutusi. Riiete valmistamisel arvestatagu alati riide kokkuminemist. Selle vältimiseks võib riie enne õmblemist vette kasta. Ka olgu tööriivad omalt lõikelt võimalikult lihtsad ja materjalilt hästi pestavad. Sobiv tööriivas, mille kandmisaeg märksa pikem pidurõivast — võimaldab peretütrel alati korralik ja kena välja näha.

Toalilled hoolekandest.

Veel kuulub peretütre kevadiste tööülesannete hulka toalilled hoolekandele ja lilled ümberistutamine. Kaas-
aegne perenaine kasvatab toalilli arvu vähem, kuid kasvult ilusad. Lillepottidega täistuubitud aknapealsed ei kuni-
nista tuba, vaid takistavad valguse sissepääsu. Üksikud, hästiarenenud lilled aknal, lillelual või riiulil muudavad iga kodu mugavamaks ja annavad tunnustust naispere ilumeest ning loodusearmastusest. Lilled ilus kasv oleneb peale puhta õhu, rohke valguse ja paraja kastmise veel korralikust

ümberistutamiseks. Ümberistutamiseks enamikule toalilledele on sobivaks ajaks kevade, millal lilled algavad uut kasvuajajärku. Ainult kevadel öitsevoid lilli istutagu peale öitsemist ümber. Nooremad ja kiirekasvulisemad toalilled vajavad igakevadist ümberistutamist, kuna suuremad ja aeglasel kasvuga lilled, nagu palmid, ilukuused, kaktused jne., tulevad toime hoopis harvema ümberistutamisega umbes 3—4 aasta järele. Ümberistutamine on vajalik, kui lilled juured on kogu potimulla läbipõiminud, mis lille potist väljalüües on näha. Usus pott võetagu eelmisest vaid niipalju suurem, et endine pott mahub parajasti uue sisse. Tavaliselt armastatakse meil aga tarvitada liiga suuri potte, mis lille kasvule halvavalt mõjub. Suures potis jääb osa mulda kasutamata, muld läheb kergesti hapuks ja lillejuured hapus mullas muutuvad töbiseks. Utel pottidel viilitagu potipõhjas asuva augu servad, mis sissepoole kõrgeks on kummunud — ära, et üleliigne kastmise vesi saaks põhja augu kaudu välja valguda. Samuti peab uusi potte enne tarvitamist umbes veerand tundi vees leotama, et potis leiduvad poorid veega täituks. Tarvitatud potid pestagu aga enne istutamist hoolega vee ja harja abil puhtaks. Võõbatud ja läikivad potid ei lase õhku läbi ega võimalda lilledel jõudsat arenemist. Suurematele lilledele võib tarvitada puust potte, millele samuti auk põhja tehakse.

Mulla suhtes on lilledel erinevad nõudmised. Nõrgema juurekasvuga ja nooremad taimed vajavad kergemaid muldi, nagu lehemulla, mättamulla ja liivasegu. Jõudsakasvulised, suurema juurestikuga taimed nagu pelargooniad, asparid, vajavad veidi rammusamat mulda — s. o. lehe, mätta ja komposti ehk sõnnikumulla segu võrdsetes osades. Suurelehelised ja aeglaselt kasvavad taimed (palmid) vajavad toiteaineterikast, raskemat mulda, sõnnikumulla, mättamulla ja savisegu. Liiv on tavaliseks mulla lisandiks, mis kergendab mulla veeläbilaskvust ja hoiab mulda hapuks minemast. Parem on tarvitada sõmerat jõeääre liiva, selle puudumisel harilikku jämedamateralist pestud liiva. Pärils heade tagajärgedega võib kasutada ka mullasegusse heinamaade „mutimulda“, mis asendab mättamulda.

Istutamisel lüüakse lille vasakus käes kummuli hoides lill potist välja. Vildistunud juurestik lahutatakse teravaotsalise pulgaga ja kärbitakse noaga tublisti lühemaks. Samuti lõigatakse kõik kuivanud või mädanenud juured tagasi, kuni terve juure osani. Palmidel, sibullilledel ja ilukuusel terveid juuri tagasi ei lõigata, küll aga kärbitakse vigastatud juurte osad. Juurte kärpimisele tasakaaluks on soovitatav kärpida ka kasve. Eeskätt lõigatagu ära kõik kuivanud ja kuivama hakkanud ja samuti nõrgad kasvud (asparid lõigata kasvud juurekaelani välja). Palmidel, kummipuul, ilukuusel, sibullilledel lõigatagu ära vaid kuivanud lehed.

Lilleistutamisel tuleb asetada potipõhjas asetsevale augule potikilluke, kumerusega ülespoole. Suurema poti puhul on soovitatav tarvitada rohkem killustikku. Killustikule asetatagu kord jämedamat liiva ja selle järele veidi istutamismulda, mis keskel nõgusaks vajutatakse. Vasaku käega hoitakse lill poti keskel parajas sügavuses, nii et juured vastu mulda ei kõverduks tagasi. Parema käega raputatakse mulda ümber juurte, ühtlasi käega juurte vahele mulda juhtides. Istutamispulga või sõrmedega vajutatakse muld poti servalt kokku, nii et muld satuks igalt poolt hästi juurte ligi. Kunagi ei tohi aga vajutada juuremügara pealt mulda kõvasti kinni. Lõpuks võib potiservadest kinni hoides poti põhja vastu lauda kergelt koputada. Nooremad ja õrnema juurestikuga taimed istutatakse kergelt mulda, kus muld nõrgalt kinni vajutatakse. Kõik tugevajuurelised ja vastupidavad taimed vajutatakse aga kõvasti kinni. Istutamisel jäetakse muld potiservast umbes 1 sm allapoole, et kastmisvesi ei voolaks üle serva. Peale istutamist kastetagu lilled läbi ja hoitagu nad mõnel päeval otsese päikese eest. Ka ei tohi peale istutamist toalilli millegagi väetada, enne kui lilled on juurdunud. Samuti ei tohi istutamismulda mingeid väetisaineid, nagu värsket sõnnikut, mineraalväetisi jne. segada. Erandiks on vaid sarvelaastud, mida peamiselt aeglaselt kasvavate taimede juures kasutatakse. Igasugune muu väetamine võib toimuda vaid paar nädalat peale istutamist, millise aja jooksul on jõudnud taim juurduda. Väetada võime kas nõrga virtsa või ka nitrofoska lahuga, võttes liitri vee koh-

Aed ja maja.

Külg-küljega siin seisvad aed ja maja.
Kui vend ja õde väiksed käsikäes,
neil süütu muretuse pärjad pääs; —
ja kuskilt heliseb kui kandle kaja.

Siin loode päike põleb akna klaasis;
kui hõbedane lõikuv aer
on majast kostev laste hele naer,
verandal roosid värsketena vaasis.

Siin kahe rõõmu kustumatud helgid
õid, päevi läbi saatnud mind
kui puie ladvust väike laulev lind
ja suveöödest unistavad nelgid.

Sa õnne ühinenud endas tunned kahe
teel kruusatatul käies, ääres puud
ning viljad kollendavad keset lõikuskuud
siin nagu kaoksivad kõik soov ja tahe.

Külg-küljega siin seisvad aed ja maja
ma lahkumatult osa kolmas neis; —
kes ükskord ilma eksiteedel käis
siin leiab enda elu õige raja.

Harald Suislepp.

ta vaid 1—2 gr nitrofoskat, s. o. väike noaotsatäis. Hea mulla ja hoolitsemise juures kasvavad lilled aga ka igasuguse lisaväetiseta hästi ja lopsakalt ja kurnistavad väärikalt meie eluruume.

Muid kodukorrastuse töid.

Kevadel, kus aiaviljad ja hoidised lõpukorral, ja kus nende hoidmine päev-päevalt raskemaks läheb — nõuab naisperelt suurt hoolt hoiruumide korraldamine. Hapukapsa- ja kurgitünnid kipuvad hallitama ja kapsad, kurgid pehmeks minema. Siin tuleb tarvitada nõude sagedast pesemist nii seest kui väljastpoolt puhta soolase veega. Ka tünnipealne riie, lauad ja kivid vajavad hoolikat pesemist. Leemele kogunenud hallitus riisutagu pealt ettevaatlikult. Nii pikendame nimetatud toitainete tarvitamist nädalate võrra, mille järele on eriti kevadel suur tarve. Ka juurvilja keldri võtame põhjaliku läbivaatuse alla, eemaldades kõik mädanevad ja riknevad juurviljad, et mädanik ei kan-

duks kergelt ka tervetele üle. Keedis- test-hoidistest tarvitame esijärjekorras need, mis vägisi kipuvad hallitama. Ka lihanõud vajavad vahetevahelist järelvaatust, et liha ei läheks halvaks. Tarbekorral tuleb soolvesi ümberkeeta ja jahtunult uuesti lihale valada.

Rohkem kui seesmine korraldamine nõuab noortelt aega välise ümbruse eest hoolitsemine. On viimane aeg põhjalikult järele kaaluda, kuhu asetada lillepeenar, kuhu istutada puu või põõsas, kust saada seemneid või istutamismaterjal. Soovitav oleks, et talus lilledest eelistataks püsililli, mis nõuavad vähem hoolt ja vaeva ja mis võimaldavad ilusat vaheldusrikast ja alatiõitsevat peenart moodustada. Püsilille liike võib muretseda järkhaaval, kas ostes või olemasolevate vastu naabriga vahetades, nii et kulud ei läheks korraga liialt suureks.

Enne välistööde algust püütagu teostada igasugused parandamised ka aedade, väravate, uste, treppide, iste-

pinkide jne. juures. Mahavajunud aiad, ripakil olevad väravad, murdunud jalgadega istepingid kõnelevad lohakusest ja vähestest võimetest. Selline hinnang on häbistav kaasaegsele teovõimsale maanoorele. Sellest hoidumiseks aren-

dage varakult peremehe-perenaiselikku silma ja püüdke üles leida omas kodus kõik väiksemadki korratud ja rutake neid õigeaegselt kõrvaldama.

Aina Valgre.

Maanoorteringide tegevusest.

Maanoored lipu alla.

Juba aastaid on olnud maanoorteringides elavalt päevakorral lipu muretsemise küsimus. Sooviti, et see lipp oleks kõikidele ringidele põhitoonilt, stiililt ja embleemidelt ühine. Et aga vastavate juhtnõotide puudumisel kuni viimase ajani ei olnud maanoorte organisatsioonidel võimalik muretseda ühist põhitooni ja põhiembleemi kandvat lipukavandit, siis valisid mitmed maanoorteorganisatsioonid omale iseseisvalt lipukavandid ja värvid parema äratundmise alusel. Saaremaa Maanoorte Ühendusel on muretsetud lipp juba enne ÜMÜ tekkimist, üle seitsme aasta tagasi. Samal ajal ja vähe hiljem muretsesid ka mõned teised agaramad maanoorte organisatsioonid omale lipu. Kõigil neil lippudel oli põhitooniks lootusrikas roheline. Enamus maanoorteringe olid aga kuni viimase ajani ilma oma peret ühendava sümboli — liputa. Nüüd on võimalik ka neil omale muretseda lippu, kusjuures kõikide maanoorte organisatsioonide lipud on ühtlase põhitooni ja embleemiga.

Noorsoo-organisatsioonide Peavanem kindral J. Laidoneri poolt kinnitati 16. märtsil s. a. maanoorte organisatsioonide lipu kavandid. Selle kohaselt kujundab maanoorte organisatsiooni lipp enesest kindlamõõdulist neljanurkset rohelist kangast, mille keskel on valge sõõr raadiusega $\frac{1}{4}$ lipu laisusest. Valget sõõri ümbritseb kuld-

kollasest värvist ringjoon. Sõõris on roheline neljaleheline ristikuleht, mis ümbritsetud kuld kollaste äärjoontega. Kahelpool sõõri on kolmeharuline kuld kollane kaunistus. Lipule on kirjutatud kuld kollaste tähtedega lamekaares sõõri peale ja alla ühtlaselt jaotatult organisatsiooni nimi.

Tarvitusele võetavad lipud on suuruselt: 1) ülemaalse Maanoorte Ühendusel 250×145 sm; 2) maakonna maanoorte ühendusel 200×115 sm; 3) põlumeeste konvendi maanoorte ühendusel ja maanoorte organisatsioonidel 175×100 sm. Kõikide nimetatud org'ide lipud on samast riidest ja kannavad ühtlast embleemi, erinevuseks jääb vaid lipu suurus ja kuld kollase-tähtedega peale ömmeldud nimi.

Maanoorte organisatsioonidel on võimalus omale muretseda lipp, kas ise valmistades või tellides „Eestilipu” ärist, Tallinn, Vene tn. 11, kus maksab maakonna maanoorte ühenduse lipp Kr. 16.—, konvendi maanoorte ühenduse ja maanoorteringide lipp Kr. 14,50, kusjuures lipud on valmistatud villasest lipuriidest. Tahavad noored aga kaunistusi ja pealkirju ise lipu peale ömmeldä, siis tuleb lipuriie Kr. 1,50 võrra odavam.

Kuna lipp on noori ühendavaks ilusaks sümboliks, siis jääb soovida, et noored seda omale ka jõukohaselt muretseksid.

Viru-Maidla noored pidasid kanakohut.

Rääsa maanoorterangi korraldusel toimus 9. märtsil Rääsa koolimajas kanakohus, kus peremehed süüdistasid kanu selles, et need ei mune ekspordimune, munad on määrdunud, kanad segavad kaagutamiseiga peretütre Kadri magamist ja siblivad isa tubakapeenrad ära. Kohus otsustas peremeeste kahjutasunõude kr. 50 suuruses jätta rahuldamata, kuid kohustada nõudjat kanu paremini söötma, ehitama jooksu-aiad ning viima vähemalt korv nädalas mune ekspordiks. Kuni peremees pole asja korraldanud, keelata temal üle valmistamine niig odrad anda kanadele. Peretütrel tuleb kanade eest rikkem hoolitseda, siis kanad ei sega ka tema mugavat olemist.

Jõhvi maanoored levitavad puhtimiskust.

Maanoorte ringid Jõhvi konv. piirkonnas tahavad käesoleval aastal tutvustada laiematele põllumeeste hulka-tele külvisemne puhtimist, milline on üks tõhusamaid abinõusid põlusaagi väärtuse ja hulga tõstmisel. Selleks võetakse osa ÜMÜ poolt korraldatavast külvisemne puhtimise võistlusest ja kiirpuhtimiseaparaat „Priimuse“ tellisid Kahula ja Konju ja kuivpuhtimiseaparaat „Kradi“ Edise maanoorte ringid. Peeri maanoorterangil on juba möödunud aastast puhtimise aparaat „Krat“.

Väike-Maarja noortel uued juhid.

V.-Maarja põllumeeste konvendi maanoorte ühenduse juhatus omal esimesel koosolekul jaotas ametid järgmiselt: esimehe abiks A. Eesmaa, sekretäriks R. Umelas, laekahoidjaks H. Sildmaa ja abiks H. Liikold. Esimeheks on ameti järgi konv. maanoorte vanem A. Ohakas.

Simuna maanoorte tööst.

Simuna põllumeeste konvendi juurde asutatud maanoorterangid on üksmeelselt otsustanud puhtimistöö kergendamiseks ja hõlpsamaks läbiviimiseks asutada ringide juurde puhtimispunktid. Nii on puhtimispunktide asutamine kavas Paasvere-Muuga, Rahkla ja Rohu maanoorterangides.

Kanakasvatuse hoogtööst võtab Simuna konvendis osa 6 ringist 27 noort, kes vajavad ümmarguselt 900 tibu. Peale kanadele erinurga korraldamise leidub pea igas ringis vähemalt üks liige, kes asub ka kanala ehitamisele.

Võnnu Noorte Maatulundusklubi

töötas 6 osakonnaga ja 36 liikmega. Tööettevõtteid kodutalus lahendasid 17 liiget. Liikmete ettevõtteis on kodulinde 82 ja kodujäneseid 15 looma. Tartu näitusel auhinnati noorte välja-panekud esimese auhinnaga.

Aastapeakoosoleku poolt koostati klubile töökava ja eelarve. Töökavas on võetud mitmesuguseid kursusi ja töövõistlusi. Juhtkonda valiti esimeheks Arnold Kraan (endine), abiks Herman Mällo (uus), kirjatöimetajaks Mall Haldjas (uus), abiks Rudolf Otsa (uus), laekuriks Gustav Poska (endine) ja abiks Hilda Treiman (uus).

Prangli maanoorterangi tööst.

Viimasel juhatuses koosolekul otsustati korraldada liikmetevahelised võistlused järgmistel aladel: 1) kõikidele liikmetele kirjand: „Minu kodutalu areng“; 2) tütarlastele: a) kinnaste ja sokkide mustrite kogumine ning b) koduste tööriiete ja tarviliste esemete panipaikade korraldamise võistlus; 3) poistele põllutööriistade ja hobuseriistade panipaikade ja korraldamise võistlus.

Talvise tööhoaja lõpu puhul otsustati korraldada 30. apr. Prangli koolimajas teoõhtu mitmesuguste ettekannetega.

Põlva maanoored võitlusse umbrohuga.

Põlva konvendi Maanoorte ühendus pidas oma aasta üldkoosoleku pühapäeval, 12. märtsil Põllumeeste Konvendi ruumides. Koosolekut juhatas noortevanem A. Ivask. Koosolekust võttis osa ka maanoorte instruktor E. Piir, kes esines kõnega.

Koosolek võttis vastu maanoorterangide kohustuslikkude ülesannetena ringidevahelisest võistlusest osavõtmise, mis välja kuulutatud Võrumaa Maanoorte Ühenduse poolt, samuti peeti kohustuslikuks, et iga ring võtab osa oma esindajatega kanakasvatuse ja

heinaseemne-kasvat. hoogtöödest, võetakse osa üleriigilisest maanoorte suvipäevast ja umbrohu tõrjest. Iga maanoorterangi juurde kutsutakse ellu umbrohutõrje komitee, korraldatakse umbrohutõrje-päev ja rajatakse ohakatõrje vaatluslapid. Ühendusel on kavatsus eeloleval suvel korraldada õppelaager ja külvipidustused Moostes, täppis aeg pole veel kindlaks määratud.

Ühenduse juhatusse valiti neiid Visse Kiomast ja Loderaud Moostest, hrad Tikk Vanaküllast ja Käärđ Meemastest; asemikkudeks valiti hra Matt Kiomast ja neu Meister Rosmalt.

Maanoorte suvipäevad Orul.

Noorsoo-organisatsioonide peavanem sõjavägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner on lubanud üleriiklike maanoorte suvipäevi pidada eeloleval suvel, 5. ja 6. augustil. Ülemaalse maanoorte ühenduse nõukogu leidis, et kõige sobivamaks suvepäevade pidamise kohaks on Oru lossi ümbrus Viru rannikul. Maanoorte suvipäevade pidamiseks seal on avaldanud soovi ka vabariigi president Konstantin Päts.

Suvipäevadel teostatakse künni- võistlus, kraavikaevamise võistlus, lüpsivõistlus, kartulikooremise võistlus, kõnevõistlus ja võrkpallivõistlus.

Haanjas mälestati C. R. Jakobsoni.

Haanja rahvamajas toimus püha-päeval, 19. märtsil Haanja Maanoorterangi algatusel vanade põllumeeste austamise-aktus ja C. R. Jakobsoni mälestamine, millele järgnes seltskondlik kohus kodukorramise üle. Rahvamaja ruumikas saal ei suutnud kõiki osavõtjaid mahutada.

Enne aktust toimus jumalateenistus, mille pidas Pindi kog. õpetaja Karl Puusemp. Aktuse avasõnas ringi esimees E. Piir pöördus vanade põllumeeste poole tunnustussõnadega ning rahvarõivais noored kinnitasid nende

rinda lillekimbu rahvusvärves lindike-sega. Aktusekõne pidas Põllutöökoja ja Ülemaalse Maanoorte Ühenduse peasekretär Ignas Tõrmaküla.

Teisena kõneles üliõpilane O. Mitt C. R. Jakobsonist, andes lühikese ülevaate tema tegevusest põllumajanduslikul alal ja tähtsusest meie põllumehe virgutajana.

Kõnede vaheajal lauldi ühislaule orkestri saatel ja duette esitasid kohalikud noored S. Lang ja L. Mesi.

Aktusele järgnenud näitekohtus tuli arutusele Sopaaugu talu pererahva süüdistus lohaka talupidamise ja mitmesuguste puudulikkude kodukorramise küsimuste üle. Huvitavas kohtulises arutuskäigus selgitas ekspordina V. Kiisler mitmeid küsimusi, kuna prokurör Ed. Rikas nõudis kõikidele kaebelustele ränka karistust. Kohtu koosseisu kuulusid O. Mitt, A. Parv ja J. Sokk.

Kohus määras kaebelustele seltskondliku laituse tingimusi ja tütar saata Antsla kodumajanduse- ja poeg Väimela põllumajanduskeskkooli.

Kasaritsa noorte üldkoosolekult.

Pühapäeval, 19. märtsil pidasid Kasaritsa maanoored ülevallalise üldkoosoleku. 115 liikmest oli kohale ilmunud 80. Mälestati C. R. Jakobsoni vastava kõnega ja naiskvartett laulis kolm isamaalist laulu. Mälestusaktuse lõpuks võttis sõna ringivanem P. Laugamets, kes soovitas Jakobsoni eeskujul maanoortele, ütles et see mees löi eesti talupojaklassi ja tegi talupojast isemehe.

Kõnega esines koosolekul maakonsulent J. Männik. Kõneleja käsitas noorte ülesannet eesti põllumajanduse täiuslikumaks, kergemaks ja tulutoovamaks muutmisel. Kõne võeti soojalt vastu.

Uusi liikmeid võeti pidulikult tsere-mooniaga vastu 15 noort.

Ilmunud oli ka ringi oma ajakiri „Kasaritsa noorus” ja välja pandud oli 3 nägusat seinalehte.

Kus noorus ja elujõuline meestepõlv oma rahva demokraatia-õiguse eest eelivil peaksid olema, näeme ebamehist tagasitõmbumist, isegi paremate meeste laialistel rinnetel ja alistumist väikeinimlikuse kaalutlustel.

R. Kangro-Pool.